

Хоменко Марія Михайлівна,

слухач магістратури 2-го курсу Навчально-наукового інституту №1 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри кримінального права НАВС, кандидат юридичних наук, підполковник поліції **Процюк Олег Володимирович**

ГРАЛЬНИЙ БІЗНЕС В УКРАЇНІ: ПОКАРАННЯ, ЗАСОБИ ПРОТИДІЇ ТА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ЗЛОЧИННИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Людська фантазія та схильність ризикувати у поєднанні з корисливістю часто викликають в особи бажання миттєвого збагачення. Воно посилюється штучно створеною ілюзією, що, ризикуючи відносно невеликою цінністю (сумою грошей чи благом) і не докладаючи особливих зусиль, можна одразу ж отримати величезну вигоду [1].

У сучасних умовах, коли державний бюджет потребує нових джерел наповнення і багато політиків та державних діячів стали згадувати про легалізацію грального бізнесу, податки з якого можуть суттєво покращити стан державної скарбниці, виникає необхідність перегляду наукових поглядів на саме явище «гральний бізнес». Боротьба з будь-якою злочинною діяльністю не буде ефективною без досконалого кримінального законодавства, гральний бізнес же, з огляду на дедалі зростаючі його обсяги та форми, що видно із численних повідомлень ЗМІ, публічної інформації державних органів, звітів правоохоронних органів, особливо потребує науково обґрунтованої системи заходів кримінально-правової протидії цьому явищу на основі кримінологічних досліджень феномену грального бізнесу. Основою для розроблення попереджувальних заходів щодо певного виду злочинності в ході його кримінологічного дослідження є кримінологічна характеристика цієї злочинності. Правильне визначення її елементів є запорукою оптимальності та ефективності розроблених методів та способів попередження та запобігання злочинності окремого виду.

Певним орієнтиром для формування такої сукупності для незаконного грального бізнесу може служити перелік видів ознак, що може включати конкретна кримінологічна характеристика, який наводить О. М. Литвинов за підручником під редакцією професорів В. М. Кудрявцева та В. Є. Емінова: – кримінологічно значимі ознаки злочину; – дані, які характеризують кримінологічну ситуацію вчинення злочину; – ознаки, які визначають специфіку діяльності із попередження злочинів. До першої групи належать: дані про предмет злочинного посягання, дані про особу злочинця, мотив та мету злочину; дані про особу потерпілого. До другої: статистична поширеність злочинів; дані про соціальні умови (обстановку) злочину (соціально-політична; соціально-економічна; час; географія; соціальне середовище тощо). До третьої: причини злочинів; наслідки злочинів; механізм злочину; обставини, що сприяють злочинам [2, с. 213].

Зокрема, виявлення онлайн-казино спостерігалось лише у 9 % випадків. Проте привабливість Інтернету через низьку ймовірність притягнення до відповідальності та велику латентність таких злочинів, що межують із кіберзлочинами, які за результатами досліджень більшості вчених мають максимальний рівень латентності [3, с. 54], викликає необхідність більш прискіпливого вивчення досвіду боротьби з такими проявами незаконного грального бізнесу з метою виявлення та аналізу можливих способів, прийомів, що в своїй сукупності становлять окрему технологію скоєння злочину.

Також з позиції правового регулювання більшість інтернет-казино розташовані в «офшорних» зонах, чимало з них можуть діяти незаконно, без ліцензій і відповідного програмного забезпечення [5, с. 9–10].

Наявність безумовної заборони азартних ігор не може бути надійною перепорою для грального бізнесу, що поряд із торгівлею зброєю та наркотиками є одним із надприбуткових видів нелегального підприємництва. За оцінками фахівців, гральний бізнес в Україні щорічно приносить його організаторам мільярди доларів США незаконного прибутку [4].

Системний аналіз вітчизняного законодавства дає можливість виділити чотири основні засоби протидії зайняттю гральним бізнесом в Україні:

1. Фінансові санкції у вигляді штрафу в розмірі восьми тисяч мінімальних заробітних плат, що передбачено у ч. 1 ст. 3 Закону України від 15 травня 2009 року № 1334-VI «Про заборону грального бізнесу в Україні». Фінансові санкції застосовуються до суб'єктів господарювання, які організують і проводять азартні ігри, за рішенням суду, ухваленим за позовом органів міліції та/або органів доходів і зборів.

2. Конфіскація грального обладнання. Застосування цього заходу протидії гральному бізнесу насамперед спрямовано на недопущення продовження злочинної діяльності шляхом подальшого використання такого обладнання. Вперше такий засіб було закріплено у ч. 1 ст. 3 Закону України «Про заборону грального бізнесу в Україні», а з 17 січня 2012 року – у санкціях ст. 203-2 КК України.

3. Перерахування прибутку (доходу) від проведення азартної гри до Державного бюджету України. Характер цього засобу протидії зайняттю гральним бізнесом не є кримінально-правовим і в законодавстві про кримінальну відповідальність він не визначений. Пряма вказівка на його застосування міститься лише у ч. 1 ст. 3 Закону України «Про заборону грального бізнесу в Україні».

4. Відповідно до санкцій ст. 203-2 КК України єдиним покаранням, що може бути призначене за вчинення такого діяння, є штраф, мінімальна межа якого за ч. 1 становить 10 тис., а за ч. 2 – 40 тис. неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (н.м.д.г.). Той факт, що вказаний розмір штрафу перевищує 3 тис. н.м.д.г., обумовлює деякі особливості призначення покарання засудженим за цією статтею, а саме: –

розмір призначеного штрафу згідно з ч. 2 ст. 53 КК України не може бути меншим за розмір майнової шкоди, завданої злочином, або отриманого внаслідок вчинення злочину доходу, незалежно від граничного розміру штрафу, передбаченого санкцією статті (санкцією частини статті) Особливої частини КК України.

На основі викладеного можна зробити висновок, що всі перераховані засоби протидії зайняттю гральним бізнесом в Україні мають виключно майновий характер. Це зумовлено передусім корисливою мотивацією такого діяння. Проте застосування вказаних засобів у сучасних умовах не дає змоги досягнути реального зменшення масштабів цього бізнесу, про що свідчить зростання кількості зареєстрованих злочинів за ст. 203-2 КК України, засуджених та повторно засуджених за цією статтею[1].

Також, потрібно зазначити, що питання протидії такому явищу як незаконні азартні ігри знаходиться не тільки в компетенції правоохоронних, законодавчих та фіскальних органів. Це комплексна проблема, яка потребує як загальнодержавного впливу, так і локальних заходів на рівні навчальних закладів, сімейного виховання та громадського осуду.

Список використаних джерел

1. Гладун О. З. Протидія зайняттю гральним бізнесом в Україні. URL: file:///C:/Users/PC-318/Downloads/Vnapu_2014_3_14%20(2).pdf.
2. Криминология: учебник / под ред. В. Н. Кудрявцева, В. Е. Эминова. Москва: Юрист, 1995. 512с.
3. Кравцова М. О., Литвинов О. М. Запобігання кіберзлочинності в Україні: монографія. Харків: Панов, 2016. 212 с.
4. Петричко Н. О. Незаконні азартні ігри: кримінально-правове та криминологічне дослідження: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08. Київ, 2010. 20 с.
5. Виявлення, документування та розслідування злочинів, пов'язаних з наданням послуг грального бізнесу: метод. рек. / В. В. Топчій, А. В. Савченко, О. Ю. Татаров та ін. К.: Нац. акад. внутр. справ, 2011. 36с.